

DEMOKRÁCIA ÉS EMBERI JOGOK

KERESIK-E EGYÁLTALÁN A NŐT?

NŐK ÉS POLITIKA MAGYARORSZÁGON

(Kutatási ötletek)

Balogh Lídia – Juhász Borbála
2023. október

A kiadvány célja egyrészt az, hogy térképet vázoljon a közelmúlt kutatási eredményeiről, másrészt pedig, hogy – rámutatva a fehér foltokra – útmutatást nyújtson mindazok számára, akik mostanában kutatást terveznek, illetve elemzést végeznének „nők és politika Magyarországon” témakörben.

A tudomány, illetve a megalapozott közpolitika-alkotás céljait egyaránt az szolgálja, ha a kutatások szembenéznek azzal a kérdéssel, hogy léteznek-e különbségek nők és férfiak érdekei, szempontjai, preferenciái között a társadalmi élet különböző területeit illetően.

A kiadvány a nők döntéshozatalban való részvételének, illetve politikai képviseletének vizsgálatakor két nézőpontot azonosít: az egyik a női döntéshozókra, a másik a női választókra irányul.

Tartalom

	MI A CÉLUNK?	4
1.	NŐK A DÖNTÉSHOZATALBAN MAGYARORSZÁGON	5
1.1.	Helyzetkép – honnan, hova jutottunk?	5
1.2.	Kapcsolódó kutatások	7
1.3.	Nemzetközi rangsorok/indexek	9
2.	NŐI SZAVAZÓK MAGYARORSZÁGON	10
2.1.	Nemek közötti egyenlőség választói megítélésére fókuszáló kutatások	10
2.2.	Választókra vonatkozó általános felmérések	10
2.3.	Szűkebb célcsoportra vonatkozó felmérések, releváns eredményekkel	11
3.	JAVASLATOK KUTATÁSOK TERVEZÉSÉHEZ	12
	JEGYZETEK	13
	A SZERZŐKRŐL	15
	IMPRESSZUM	15

MI A CÉLUNK?

A jelen írás szerzői arra keresték a választ a Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) Budapest megbízásából, hogy – szakirodalmi áttekintésből kiindulva – javasoljanak koncepciót „nők és politika Magyarországon” témájú kutatásokhoz, illetve mutassanak rá azokra a fehér foltokra ezen a téren, amelyek hátráltathatják a hatékony közpolitikai döntéshozást.

A szerzők szem előtt tartják a FES legutóbbi magyarországi kezdeményezését e téren, amelynek keretében a *Nőügyek 2018: Társadalmi problémák és megoldási stratégiák* című kutatási jelentés megjelent, Gregor Anikó és Kováts Eszter szerzőségében.¹ Ez a kutatási projekt a Magyarországon 2018 tavaszán lezajlott országgyűlési választásokhoz kapcsolódott. Azóta eltelt öt év, és megérett az idő egy sor kérdés (újbóli) feltevésére: Választóként milyen preferenciái vannak a nőknek Magyarországon? Kire, illetve milyen pártokra szavaznak? Miért szavaznak ezekre a jelöltekre, illetve pártokra? Milyen témák mozgósítják a nőket politikailag? Hogyan gondolkodnak a nők az egyes szakpolitikai területekről? Milyen érdekeik vannak, mi fontos számukra, ha például egészségügyről, szociális ellátásokról, környezeti fenntarthatóságról, gazdaság- vagy biztonságpolitikáról van szó? Politikusként számíthatnak-e a nők bizalomra a választók, tiszteletre a társadalom részéről? Milyen kép él a társadalomban a női politikusokról? Lehet-e egy női politikus példakép?

A jelen írás célja egyrészt az, hogy térképet vázoljon a közelmúlt kutatási eredményeiről, másrészt pedig, hogy – rámutatva a fehér foltokra – útmutatást nyújtson mindazok számára, akik mostanában kutatást terveznek, illetve elemzést végeznének „nők és politika Magyarországon” témakörben.

Először is javasoljuk a kutatók számára annak a feltételezésnek a megfontolását, miszerint *léteznek különbségek* nők és férfiak érdekei, szempontjai, preferenciái között a társadalmi élet különböző területeit illetően. A tudomány, illetve a megalapozott közpolitika-alkotás céljait egyaránt az szolgálja, ha a kutatások szembenéznek ezzel a kérdéssel, felkészülve arra a kimenetelre is, hogy egyik vagy másik területet illetően nem érzékelhető (érdemi) különbség a férfiak és nők között. A kutatás, illetve az elemzés során az *összehasonlításnak lényegi szerepet* kell kapnia. Ennek a javaslatnak a szellemében olyan kutatásokat, adatfelvételeket is bemutatunk, amelyeknek tervezői-kivitelezői nem kifejezetten a nőkre fókuszáltak, ám a kutatási adatok nemi bontás szerint elemezhetők, vagyis az elemzésük végeredményben gyarapíthatja a tudást a „nők és politika” kérdéskört illetően. Előjáróban hangsúlyozzuk azt is, hogy nők döntéshozatalban való részvételének, illetve politikai képviseletének vizsgálatakor két nézőpont azonosítható, jól lehet a kettő nem választható el élesen: az egyik a női döntéshozókra, a másik a női választókra irányul.

1.

NŐK A DÖNTÉSHOZATALBAN MAGYARORSZÁGON

1.1. HELYZETKÉP – HONNAN, HOVA JUTOTTUNK?

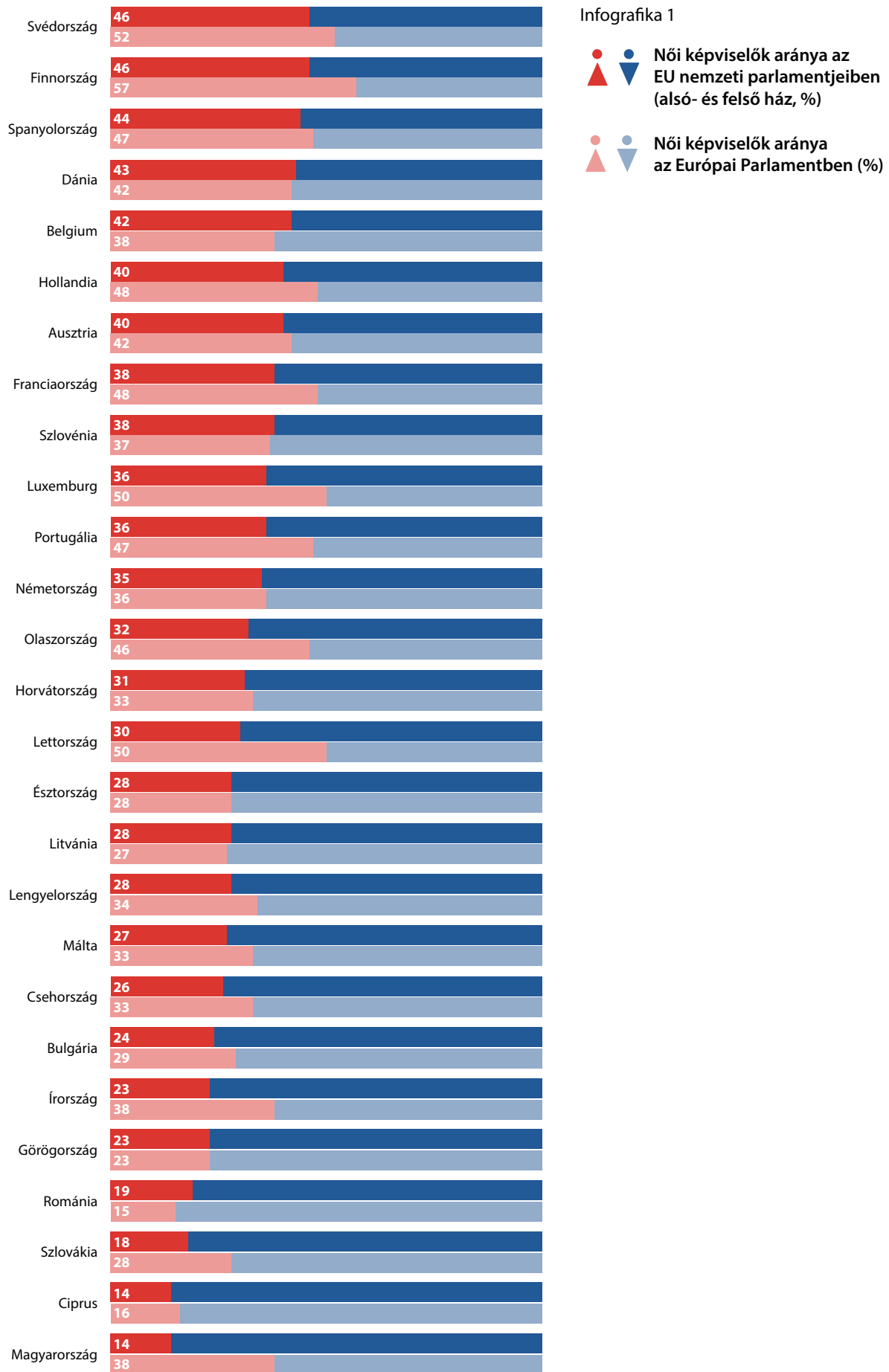
A „nők és politika” témakör kapcsán, ha Magyarországról van szó, jellemzően százalékszámok kerülnek szóba, még-hozzá a női parlamenti képviselők arányára vonatkozóan. Magyarországot ugyanis ez az adat – a kézirat lezárásakor alig 14% (a 199 fős Parlamentben 28 nő ül)² – különösen érdekessé teszi, hiszen a törvényhozásban részt vevő nők aránya viszonyítási pontnak tekinthető, sok tekintetben hasonló múltú kelet-közép-európai országokhoz képest (is) alacsony. Ráadásul felidézhetjük, hogy Magyarország a nők politikai jogai tekintetében a XX. század elején tartotta a lépést a nyugat-, illetve észak-európai országokkal: az első női országgyűlési képviselőt (Schlachta Margitot) 1920-ban választották meg; mindössze egy évvel azután, hogy az Egyesült Királyságban a Képviselőházban helyet szerzett az első nő, Svédországban pedig csak egy évvel később, 1921-ben jutottak be nők az országgyűlésbe. (Megjegyzendő, hogy az aktív választójog tekintetében is tartotta Magyarország a lépést ez idő tájt: a magyar nők – az általános választójog bevezetése nyomán – 1945-ben gyakorolhatták először teljes körűen a választójogukat; ugyanabban az évben, mint a francia nők, és egy évvel korábban, mint az olasz nők.) A kommunista hatalomátvételt követően azonban más irányt vett Magyarország a nők törvényhozásban való részvétele terén: a *de facto* egypárti rendszerben működő, nem demokratikus módon választott országgyűlésben jelentősen megnőtt a nők aránya; összefüggésben azzal, hogy az állampárt a tagtoborzás során nemi kvótát alkalmazott. A női országgyűlési képviselők aránya 1980-ban volt a legmagasabb Magyarországon, 30,1% – a régió számára ekkoriban mértékadó Szovjetunióban a törvényhozó szerepét betöltő Legfelső Tanácsban ugyancsak meghaladta a 30%-ot a nők aránya, míg Svédországban a nők aránya 27,8%, az Egyesült Királyság Képviselőházában pedig mindössze 3% volt –, a politikai átalakulás utáni első demokratikus választások (1990) eredményeként azonban a Magyar Országgyűlésben a helyek mindössze 7,3%-a jutott nőknek.³ Ez az arány húsz évvel később – 2010-ben, amikor a Fidesz másodszor alakíthatott kormányt – is csupán 9,1%-ot ért el.⁴

Megjegyzendő, hogy a nők aránya jelentősen magasabb az európai parlamenti képviselők körében: a kézirat lezárásá-

nak idején a 21 magyar EP-képviselő közül 8 nő (ami több mint egyharmadot jelent).⁵ Ezzel a jelenséggel kapcsolatban külön kutatási jelentés, tanulmány nem érhető el; a magyar nők politikai részvételének tágabb témája keretében kap csak figyelmet a kérdés, hogy miért pont ezen a vonalon jutnak több lehetőséghez a nők (és hogy ez mit mond el Magyarország politikai preferenciáiról a nemzetközi térben).

A kézirat lezárásának idején Magyarországon egy férfi vezeti a kormányt, és a 14 miniszter között egyetlen nő sincsen.⁶ Megjegyzendő, hogy a rendszerváltás óta eltelt bő három évtized alatt többször is előfordult – különböző politikai irányultságú kormánykoalíciók ideje alatt –, hogy a kormányban egyetlen nő sem volt, ami Európában párját ritkító jelenség. Noha nem egyértelmű annak meghatározása, hogy a végrehajtó hatalmat tekintve mely posztokat tekintjük kulcsfontosságúnak – az egyes tárcák jelentősége eltérő lehet, vagy a minisztériumok összevonása folytán megnőhet például az államtitkári pozíciók súlya –, az nyilvánvalónak tűnik, hogy a nők aránytalanul kevés szerephez jutnak a végrehajtó hatalom terén. Erről a jelenségről a nők politikai elitben való részvételének, illetve egy-egy politikuskő tevékenységének tárgyalása kapcsán olvashatunk.

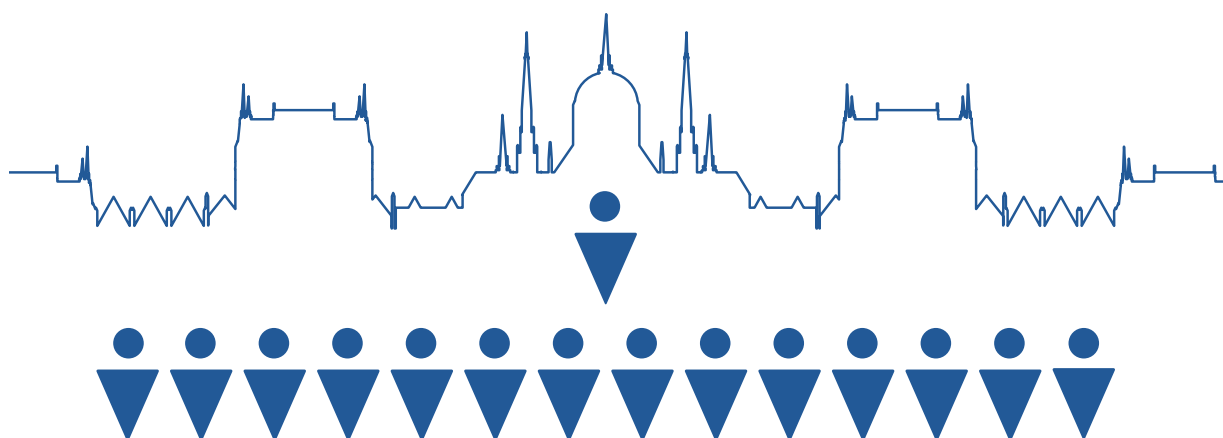
A harmadik hatalmi ág, az igazságszolgáltatás, a nők döntéshozatalban való részvétele kapcsán érdemes megjegyezni, hogy a hatalmi ágak szétválasztásának elve, az igazságszolgáltatás – legalábbis bizonyos területeken és szinteken – politikai térben működik, bizonyos mértékben szinte mindig és mindenütt. Itt említhető meg az Alkotmánybíróság, amelyben a 15 hely közül 5-öt tölt be nő,⁷ ami egyharmados arány. Ezt a testületet egyébként a demokratikus átalakulás keretében 1990-ben hozták létre Magyarországon, és majdnem egy évtizeden keresztül, egészen 1999-ig nem volt női tagja.⁸ Ami a rendes bíróságokat illeti, már a 2010-es évek végén is közismert volt az a tény, hogy a bírói pályán túlsúlyba kerültek a nők. A jelenség mögött feltehetően több tényező állhat, illetve sejthető, hogy „a bírói kar elnőiesedésének egyik oka a bírósági titkárok és fogalmazók más jogászai pályákkal összehasonlítva alacsony bérezése”.⁹ Mindenesetre, a női többség a legfelső bíróság – jelenlegi nevén Kúria – szintjén is érvényesül: a kézirat lezárásának idején a 94 tagú testületben a nők száma 56.¹⁰ Ez azt jelenti, hogy a Kúriában a nők aránya jelenleg majdnem eléri a 60%-ot, vagyis

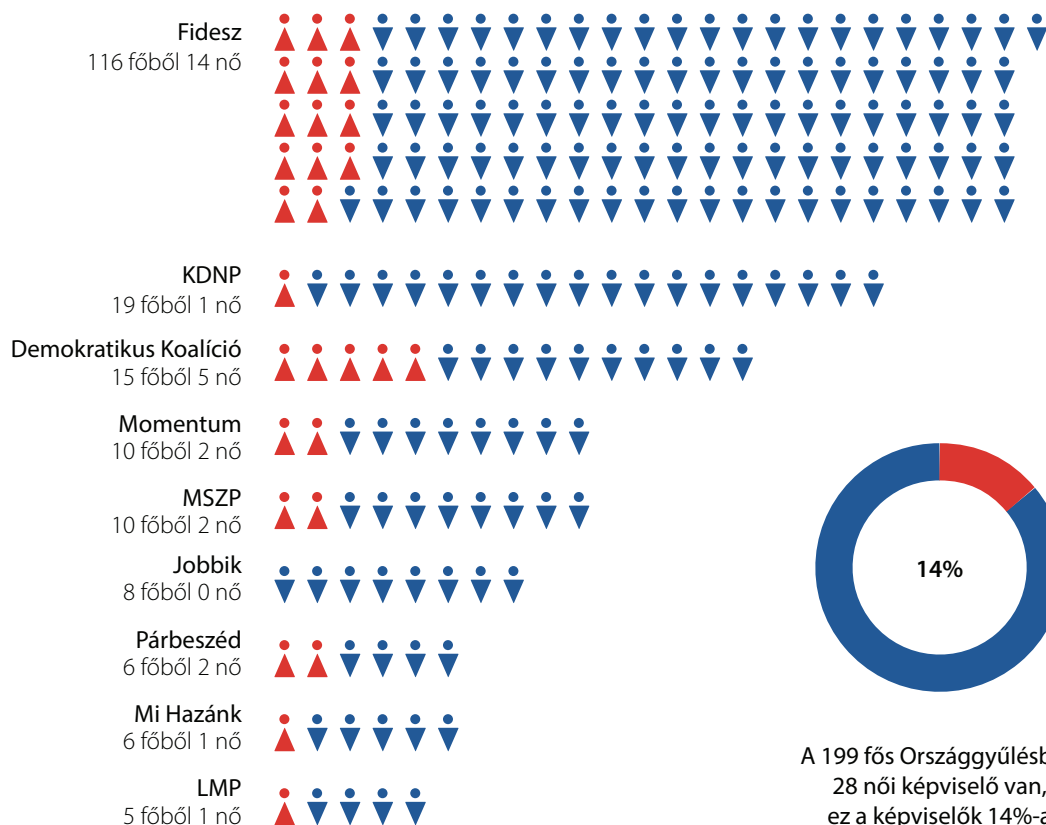
forrás: Robert Schuman Alapítvány (2023. október 13.)

Infografika 2

Magyarországon egy férfi vezeti a kormányt, és a 14 miniszter között egyetlen nő sincs (2023. október)

Az országgyűlési frakciókon belül a nők aránya (2023)

a testület összetétele még épp megfelel a „nemi egyensúly” tekintetében nemzetközi szinten mértékadó elvnek, miszerint egyik nem sem képviselteti magát a testületben 40%-nál alacsonyabb arányban.

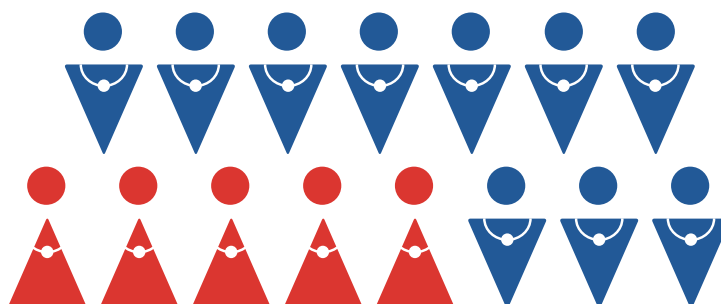
1.2. KAPCSOLÓDÓ KUTATÁSOK

A nők politikai életben való részvétele mint kérdéskör – összefüggésben a nők politikai képviseletének nagyobb,

elvontabb kérdéskörétől – nyilvánvalóan és hagyományosan érdeklődésre tart számon kutatási témaként a társadalomtudományokban Magyarországon. Ezt a kijelentést támasztja alá egy kutatási háttéranyag, amely az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont-hoz kapcsolódó publikációk tükrében vizsgálta, hogy a 2010 és 2018 közötti időszakban mely „társadalmi problémák” kapták a legtöbb figyelmet: a szerzők 17 problémakört azonosítottak – ezek egyike volt a „politikai képviselet” problémaköre –, azokon belül pedig összesen 57 problémát, melyek egyike

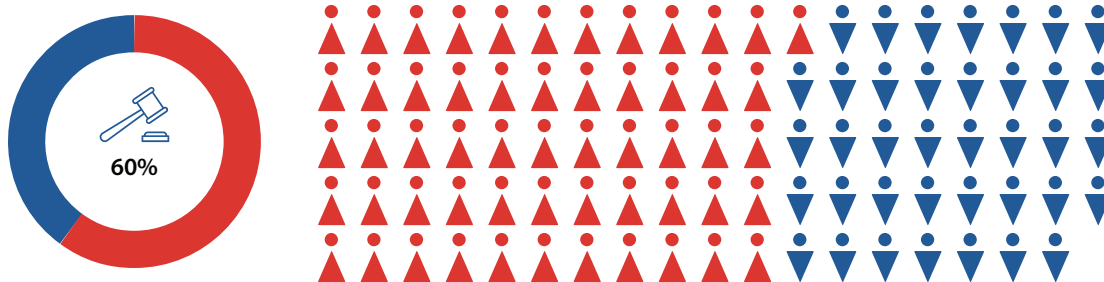
Infografika 3

Az Alkotmánybíróságban 15 hely közül 5-öt tölt be nő (2023. október)

Infografika 4

A Kúriában a 94 tagú testületben a nők száma 56 (2023. október)

a „nők politikai képviselete” volt.¹¹ A kapcsolódó kutatások között volt olyan, amely a nők feljebbjutásának korlátjával (az „üvegplafon”-jelenséggel) foglalkozott az országos és a helyi politika szintjén,¹² amely a női képviselők parlamenti aktivitására irányult,¹³ amely a parlamenti mandátumért induló női jelöltek esélyét vizsgálta az egyéni választókerületekben,¹⁴ valamint olyan, amely a helyi (önkormányzati) politikai szintjén elemezte a férfi és női képviselők arányának alakulását.¹⁵

Természetesen a fent említett kutatói körön kívül is végeztek a nők politikai részvételére, illetve a nők képviseletére vonatkozóan kutatást. Ilyen például az a 2013-ban megjelent tanulmány a nők alulreprezentáltságáról a magyar Országgyűlésben, amely az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Irodája (ODIHR) megbízásából készült, a Friedrich Ebert Alapítvány Budapest és a Közép-európai Egyetem Közpolitikai Tanszékének támogatásával.¹⁶ Egy, a Budapesti Corvinus Egyetem politikatudományi doktori programjának keretében 2019-ben készült PhD-disszertáció – ugyancsak a nők alacsony parlamenti képviseletére tekintettel – a nőkkel kapcsolatos ügyek megjelenését vizsgálja a magyar Országgyűlés munkájában az 1998–2014-es időszakban.¹⁷

A választások – leginkább a magyarországi országgyűlési választások, de az EP-választások is – apropót jelentenek

a témával foglalkozó kutatók számára a nők politikai szerepének napirendre tűzésére, illetve a nők fokozottabb politikai szerepvállalását gátló tényezők tárgyalására, az érdeklődő nagyközönség számára elérhető fórumokon is.¹⁸ A másik apropót március 8., vagyis a Nemzetközi Nőnap jelenti a kérdéskör felvetésére; 2021-ben például a „21 Kutatóközpont” nevű, társadalomtudományi kutatásokat végző cég közölt összefoglalót az elérhető adatokról és kutatási eredményekről.¹⁹

A politikai élet kérdéseit általánosságban tárgyaló tanulmányokban is találhatunk adatokat, illetve következtetéseket a nők politikai szerepvállalását illetően: ilyen például az a 2015-ös elemzés, amely a magyar politikai elit összetételének alakulását vizsgálva, történeti távlatból mutat rá a férfidominancia jelenségére.²⁰ Egy elemzés pedig, amely a 2014-es országgyűlési választások előtti kampány vonatkozásában vizsgálta egyes jelöltek közösségimédia-jelenlétét, többek között arra jutott, hogy az egyéni választókerületekben indulók esélyeit női mivoltuk nem feltétlenül rontja, sőt, inkább javíthatja.²¹

Külön kategóriát jelentenek azok az elemzések, amelyek egy-egy (különösen látható, nagy befolyású) női politikusról szólnak. A legutóbbi évtized viszonylatában ilyen Varga Judit, aki 2019 és 2023 között igazságügyi miniszter volt, és kormányba kerülésekor az ellenzéki állás-

pontú elemzők annak az állításnak a szemléltetésére használták a példáját, hogy a nők megjelenése kiemelt politikai szerepekben nem feltétlenül jelent változást a társadalompolitika terén, a nők társadalmi helyzetének vonatkozásában.²² Novák Katalin, aki korábban a kormányban töltött be magas tisztségeket a családpolitika terén, 2022-ben pedig köztársasági elnöknek iktatták be, ugyancsak hasonló szövegösszefüggésben szokták szóba hozni ellenzéki részről, míg a kormányhoz közeli elemzők teljesen más képet festenek róla; ez utóbbira jelentenek példát a Nézőpont Intézet kiadványai, amely Novák Katalin köztársasági elnöki mandátumát értékeli.²³

1.3. NEMZETKÖZI RANGSOROK/INDEXEK

A nők és férfiak (egymáshoz viszonyított) társadalmi helyzetének tárgyalásakor gyakran hivatkoznak – kifejezetten erre a célra, vagyis figyelemfelkeltési céllal létrehozott – nemzetközi rangsorokra-indexekre, amelyekben Magyarország általában nagyon rosszul teljesít, különösen a politikai hatalom megosztása tekintetében. Ezekkel az indexekkel kapcsolatban egyrészt az az aggály merülhet fel, hogy tényleg azt mérik-e, amit kellene; valamint az, hogy az összehasonlíthatóság kedvéért egységes kategóriákba erőltetett adatok mennyire adnak képet a helyzetről (továbbá az sem mindig derül ki maradéktalanul, hogy milyen adatok alapján alakították ki az indikátorokat).

Az EU által működtetett Európai Nemek Egyenlősége Intézete (EIGE) 2013-tól ad ki „nemi egyenlőségi indexet” (Gender Equality Index) az Európai Unió tagállamaira vonatkozóan; a 2023-as kiadásban Magyarország a „hatalom” kategóriában mindössze 26,2%-ot ért el.²⁴ Ez a mutató több elemből áll össze: a gazdasági, társadalmi és politikai hatalomra vonatkozó bizonyos jelzőszá-

mokból. A nők politikai hatalomból való részesedésének mértékét az index a következők alapján állapítja meg: nők aránya a kormányban (miniszterek szintjén), női képviselők aránya a nemzeti szintű parlamentben, valamint női képviselők aránya a regionális szintű törvényhozó testületekben. Ami az utóbbit illeti, ahol nincs ilyen szint – mint például Magyarországon –, ott a „helyi szintű politikára” vonatkozó számokat veszik figyelembe az összehasonlításhoz. Hogy az EIGE értelmezésében ez milyen kört takar Magyarország esetében, az nem derül ki, csak az, hogy ebben a körben 15% a nők aránya (ami igen alacsony a – tisztázatlan körre vetített – EU-s átlaghoz képest).

A másik sokat hivatkozott nemzetközi rangsort, a Global Gender Gap Indexet a World Economic Forum elnevezésű lobbiszervezet adja ki: ez a mutató (a gazdasági fókuszból fakadóan) elsősorban a nők munkaerőpiaci szerepére koncentrál, de számításba veszi a „politikai képviselet” terén uralkodó nemi arányokat is, kiemelten a következők vonatkozásában: nők aránya a miniszterek között, nők aránya a parlamenti képviselők között, az államfő neme. A 2023-as jelentés²⁵ szerint Magyarország az összesített mutatója alapján a vizsgált 146 ország rangsorának 99. helyen áll (2022-ben a 119. helyen állt Magyarország, 2023-ra viszont a női államfő beiktatása révén kerülhetett feljebb). Érzékeltetendő az összehasonlítás alapját képező adatok pontosságának, valamint magának az összehasonlíthatóságnak a problémakörét, álljon itt illusztrációként két adat ebből a jelentésből arra vonatkozóan, hogy a nők mikor kaptak szavazati jogot: Magyarország esetében 1919 van feltüntetve (ami egyébként pontatlan: az ebben az évben hozott jogszabályok értelmében valóban szavazhattak nők, de nem általános választójog keretében, és nem a férfikkal azonos feltételek mellett), addig például Örményország esetében 1991-et tüntet fel a jelentés, ami nyilvánvalóan a Szovjetunió felbomlását követő önálló államiság létrejöttének éve, jóllehet az örmény nők már a szovjet idők előtt, 1919-ben szavazati jogot kaptak (általános választójog keretében).

2.

NŐI SZAVAZÓK MAGYARORSZÁGON

Ami a jelenlegi magyarországi helyzetet illeti, a 2022-es országgyűlési választások kapcsán a Nemzeti Választóiroda által közölt adatokból nem derült ki a választópolgárok nemi összetétele, csak a választásra jogosultak összlélekszáma: 8 215 304.²⁶ A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint Magyarország összlakossága 2022. január 1-jén 9 689 010 fő volt, köztük 7 981 992 fő 18 év fölötti, és az utóbbiak körében 47,2–52,8% volt a férfiak és a nők közötti megoszlás (3 768 052 – 4 213 940 fő).²⁷ A 18 éven felüliek és a választópolgárok halmaza nem teljesen fedi egymást – a 16–18 éves korcsoportban vannak olyanok, akik házasságkötéssel szerzett nagykorúságuk folytán aktív választójoggal rendelkeznek; a 18. életévüket betöltötték között pedig olyanok, akiket a választójogból büncselekmény elkövetése vagy belátási képességük korlátozottsága miatt kizártak –, ezeket a tényezőket figyelembe véve is feltételezhető, hogy valamennyivel több nő, mint férfi rendelkezik aktív választójoggal ma Magyarországon.

2.1. NEMEK KÖZÖTTI EGYENLŐSÉG VÁLASZTÓI MEGÍTÉLÉSÉRE FÓKUSZÁLÓ KUTATÁSOK

A választókra irányuló kutatások között viszonylag ritka az olyan, amely nőikkel, illetve nők és férfiak közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdéseket helyezne a középpontba, de nem példátlan. Ezek egyike a budapesti Andrassy Egyetem és a Politikai Kommunikációs Hálózat Vokskabin²⁸ elnevezésű „választási orientációs” kezdeményezéséhez kapcsolódó online (nem reprezentatív) felmérése 2015-ből, amely a nők és férfiak esélyegyenlőségéhez köthető kérdésekben kérte a válaszadók véleményét; az eredményeket bemutató műhelytanulmány szerint az egyik érdekes eredmény az volt, hogy a kérdőív kitöltői között a férfiak többségben voltak. Az adott kutatás keretei között csak találgatni lehet, hogy miért mutattak jelentősen nagyobb érdeklődést a férfiak a nemek társadalmi helyzetének kérdéskörére iránt; mindenesetre az egyik online hírportálon megjelent cikkben keresztül érkező kérdőívkitöltők körében a nőkhöz képest kétszer annyi volt a férfi, és a kutatók szerint: „*Ez vélhetően a cikket bereklámozó fotó, amely két egymással csókolózó nőt ábrázol, a férfiakra gyakorolt hatására vezethető vissza.*”²⁹

A Republikon Intézet 2020-ban elemzést tett közzé, amely többek között a válaszadók ideológiai értékviselkedését, pártpreferenciáit és választáson való részvételi szándékát vizsgálta nemi bontásban – az utóbbit tekintve nem találva mérhető különbséget férfiak és nők között –, valamint olyan kérdésekben vizsgálta a válaszadók véleményét, amelyek kötődnek a nők és férfiak társadalmi helyzetéhez (gyermeknevelés, nők munkaerőpiaci részvétele).³⁰ Egy 2022-ban megjelent, a nemek közötti egyenlőségről szóló gyűjteményes kötet egyik tanulmánya szociálpszichológiai szempontból vizsgálja a közéleti szexizmus elfogadásának/elfogadottságának a hátterét.³¹ A National Democratic Institute (NDI) nevű amerikai NGO által finanszírozott, a 2022-es magyarországi országgyűlési választásokhoz kapcsolódó információs kampány keretében a 21 Kutatóközpont által végzett felmérés a magyar nők politikához fűződő viszonyát vizsgálta, és többek között arra jutott, hogy a „*magyar női társadalom többsége nem érzi magát különösen diszkriminálva a férfakkal szemben. A politikai képviselet tekintetében jelenik meg egyedülként magasabb átlagérték, itt érzik a magyar nők elsősorban a nemükből fakadó hátrányt.*”³²

2.2. VÁLASZTÓKRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSEK

Egy 2014-ben megjelent tanulmány³³ többek között arra az eredményre jutott, hogy a nők kevésbé fogékonyak a radikális jobboldali (akkoriban a Jobbik által képviselt) eszmékre, miközben a férfiakhoz képest nagyobb arányban rokonszenveznek a Fidesszel.³⁴ „*A radikalizmus Magyarországon inkább a férfiakra, a mérsékelt politikai gondolkodás pedig inkább a nőkre jellemző*”³⁵ – így találták egy 2015-ben megjelent tanulmány szerzői is. Egy 2018-ban (az országgyűlési választásokhoz kapcsolódóan) kiadott kötet egyik tanulmánya a magyar választók társadalmi beágyazottságát és ideológiai tagoltságát vizsgálva megállapítja, hogy a „*2018-es eredmények – melyek 10%-os női többséget jeleztek a Fidesz támogatottságában – főleg egy konzervatív jellegű »gender gap« érvényesülésére utalnak, miközben a Jobbik esetében megmaradt a párt erős férfi túlsúlya.*”³⁶ Egy 2019-ben kiadott monográfia – amely a magyar társadalom politikai gondolkodásmódjával, politikai integráltságával és részvételével foglalkozik –

legrelevánsabb megállapítása: „*habár a korábbi kutatások azt mutatták, hogy a férfiakra jellemzőbb a közéleti-politikai részvétel, a 2018-as adatok szerint ez a különbség – legalábbis 2018-ban – eltűnt*”.³⁷ Egy 2020-as kiadású, a magyar társadalom politikai értékeiről és identitásmin-tázatairól szóló monográfia egyik vonatkozó megállapítása szerint „*a politika inkább a férfiak, a vallás inkább a nők gondolkodásmódjához áll közel*”.³⁸ Egy, a 24.hu online hír-újság megbízásából 2022 februárjában végzett közvéle-mény-kutatásból többek között az derült ki, hogy a nők nagyobb hányada tartaná hatalomban az Orbán-kor-mányt a férfiakhoz képest.³⁹ A Republikon Intézet 2023-as „A Fidesz megszavazók 20 éve A Fidesz elkötelezett szava-zóinak társadalmi háttere és szakpolitikai véleményei 2002 és 2021 között” című elemzéséből az derül ki, hogy bár 2002-ben kiegyensúlyozott volt a Fidesz mellett elkötelező-dött szavazók nemi aránya, a 2020-as évek elejére szavazó-táborát tekintve kifejezetten női párt lett.⁴⁰

2.3. SZŰKEBB CÉLCSOPORTRA VONATKOZÓ FELMÉRÉSEK, RELEVÁNS EREDMÉNYEKEL

A politikai orientáció, attitűdök tekintetében esetlegesen jelentkező nemi különbségek szűkebb célcsoportokra írá-

nyuló felmérések eredményeit tekintve is vizsgálhatók. Erre az utóbbi évek kutatási projektjei közül elsősorban a fiatalok körében végzett felmérések nyújthatnak (némi) alkalmat.

Egy 2017-es konferencia, amely a középiskolások poli-tikai szocializációjának kérdéskörét járta körül, a beszám-oló szerint érintette a lányok és fiúk között észlelhető különbségeket e téren: az utóbbiak több érdeklődést mutatnak a politikai pártok iránt.⁴¹ A Policy Solutions nevű elemző intézet 2016-ban adott ki egy tanulmányt, amelyből kiderült, hogy az Y-generációhoz tartozó (vagyis az 1980 és 2000 között született) magyar fiata-lok körében a férfiak-fiúk szavazási hajlandósága maga-sabb a nőnemű kortársaikéhoz képest.⁴² Egy 2019-ben megjelent tanulmány, amelyet a Heinrich Böll Stiftung (a német Zöld Párthoz kötődő politikai alapítvány) adott ki, a magyar egyetemisták és főiskolások politikai integ-rációját vizsgálva tesz néhány megjegyzést az egyes pártok támogatottságát illetően a nemi különbségekre vonatkozóan.⁴³ A Friedrich Ebert Alapítvány megbízásá-ból és Bíró-Nagy András és Szabó Andrea szerzőségé-vel készült Magyar Fiatalok 2021 című kiadvány is kitér a 15-29 éves korosztály politikához fűződő viszonyára és értékrendjére és több helyen is nemi bontásban szemlél-teti az eredményeket.⁴⁴

3.

JAVASLATOK KUTATÁSOK TERVEZÉSÉHEZ

Nők politikai részvétele

- Tekintettel elsősorban a nők alacsony arányára a parlamenti képviselők körében, megfontolandó a Magyarországon az utóbbi évtizedekben – önkéntesen, egyes pártok szintjén – alkalmazott nemi kvóták működésének alaposabb vizsgálata; figyelembe véve, hogy a nemzetközi tapasztalatok alapján milyen intézkedések bizonyultak eredményesnek e téren.⁴⁵
- A nők politikai szerepvállalását esetlegesen nehezítő tényezők vizsgálatának szellemében vizsgálható a munka–magánélet megvalósulása női (és férfi) politikusok körében. Kérdés például, hogy mennyiben tudnak élni az (elvben) rendelkezésre álló lehetőségekkel (pl. a gyermekvállalással, gyermekneveléssel kapcsolatban igénybe vehető szabadsággal). Összehasonlítható-e vajon a politikusnők helyzete ezen a téren a magasan képzett nőkével általánosságban?⁴⁶
- Az akadályok és nehézségek jobb megértéséhez lenne szükség többet tudni – az anekdotikus közléseken túl – a politikusnőket érő zaklatás jelenségéről (beleértve az online zaklatást és gyűlöletbeszédet).
- Sok Magyarországra vonatkozó kutatás foglalkozott már azzal, hogy milyen szerveződésekben vesznek részt a nők és a férfiak, és a különbség (a nők hátrányára) leginkább a szűken vett (párt)politikai aktivitást illetően volt kimutatható. Kérdés, hogy a legutóbbi időkben ez változott-e, illetve, hogy hogyan alakul a nyílt politikai véleménynyilvánítással járó aktivizmus (pl. tüntetések szervezése) terén a nők, illetve lányok szerepe.

Női választók

- Tekintettel a nők és férfiak feltételezhetően eltérő pártpreferenciáira, izgalmas kutatási témát jelenthetne az egyes pártok kommunikációjának vizsgálata: hogy megszólítják-e a női (vagy a férfi) választókat külön, és ha igen, akkor nyíltan vagy burkoltan teszik? Milyen üzeneteket küldenek kifejezetten a nőknek (illetve a férfiaknak)?
- Fontos lenne többet tudni a nők egyes csoportjainak politikai nézeteiről – a fiatal korosztályon túl is. Tekintettel a magyar népesség összetételére, különösen releváns lenne idős nők⁴⁷ vagy éppen roma nők körében ilyen témájú kutatást végezni.

Megközelítések

A „nők és politika” témával kapcsolatban először is szükség lehet elméleti, politikafilozófiai kérdések napirendre tűzésére, újbóli vizsgálatára, különös tekintettel a képviselőkre és a társadalmi igazságosságra vonatkozó elgondolásokra. A politikai gondolkodás történetének vizsgálata is releváns tanulságokkal szolgálhat.⁴⁸ Továbbá üdvözlendőek lennének az egy-egy korszakot átfogó tematikus kutatások. Ilyen volt a Politikatörténeti Intézet „Nők a közéletben” című kutatási programja (Palasik Mária vezetésével), amely elsősorban a rendszerváltás utáni folyamatokat vizsgálta.⁴⁹ Egy-egy politikai irányzattal összefüggésben is vizsgálható a „nők és politika” kérdéskör (annak minden aspektusa); erre a megközelítésre is találunk példákat a közelmúltból (pl. a konzervatív politizálás⁵⁰ vagy a szélsőjobboldal⁵¹ vonatkozásában). A „nőpolitika” – vagyis a nőkre vonatkozó közpolitika – intézményi kereteinek vizsgálata is cél lehet, amire példa erre a Magyar Női Érdekvédelem Szövetség által kiadott, *A nőtlen évek* című kötet egyik tanulmánya.⁵²

A nőkre vonatkozó szakpolitikai-társadalompolitikai intézkedések vizsgálatakor nem hagyható figyelmen kívül az a (főleg angol nyelvű tanulmányokban teret hódító) megközelítés, amely Magyarország esetében nőjogi „visszaesést”, „visszacsapást” (*backlash*) állapít meg⁵³ – ezt az álláspontot mintegy hivatalossá tette az Európai Parlament 2019. február 13-i állásfoglalása a nők jogai és a nemek közötti egyenlőség érvényesülése terén az Európai Unióban tapasztalható visszaesésről –, ennek a megközelítésnek a képviselői ugyanis esetenként a „nők szubsztantív képviseletének” hiányára vezetnek vissza az érzékelt problémákat, vagyis arra, hogy a nők különféle szempontjai nincsenek érdemben képviselve (még akkor sem, ha esetleg bizonyos döntéshozói pozíciókat nők töltenek be).⁵⁴

Lehetséges adatforrások elemzésekhez

Végezetül érdemes megemlíteni, hogy valószínűleg több adat áll rendelkezésre elemzésekhez, kutatások előkészítéséhez, mint az elsőre nyilvánvaló. A nemzetközi adatfelvételek, főleg az európai szintűek (European Social Survey, European Values Study) használata bevett gyakorlatnak számít, és a KSH adatait is használhatják a tár-

sadalomtudományi kutatók (megjegyzendő, hogy a KSH *Nők és férfiak Magyarországon* című zsebkönyvsorozatának legutóbbi kötete 2021-ben jelent meg, 2019-re vonatkozó adatokkal).⁵⁵ Kevésbé kézenfekvő a kutatási repozitóriumok használata, holott erre régóta vannak kezdeményezések Magyarországon, a társadalomtudományok területén is, ilyen például a TÁRKI Adatbank-

ja.⁵⁶ Az Eötvös Loránd Kutatóhálózat tagjaként működő (korábban az MTA-hoz tartozó) Társadalomtudományi Kutatóközpont repozitóriumában⁵⁷ tárolt anyagok, kutatási projektekhez kapcsolódó gyűjtemények, valamint különálló kutatási dokumentumok díjmentesen érhetők el kutatók, egyetemi hallgatók, illetve a szélesebb nyilvánosság számára.

JEGYZETEK

- 1 GREGOR Anikó – KOVÁTS Eszter (2018): *Nőügyek 2018. Társadalmi problémák és megoldási stratégiák: A kutatási eredmények összefoglalója*, Budapest, Magyarország: Friedrich Ebert Alapítvány. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/14461.pdf>
- 2 Lásd: <https://www.parlament.hu/web/guest/aktiv-kepviseloi-nevsor>.
- 3 Az adatok forrása: International Parliamentary Union, *Women in Parliaments 1945–1995: Worldwide Statistical Survey*, 1995, http://archive.ipu.org/PDF/publications/women45-95_en.pdf.
- 4 KONCZ Katalin (2014) Nők a Parlamentben, 1990–2014, *Statistikai Szemle*, 92. évf., 6. sz., 513–540, https://www.ksh.hu/statszemle_archive/2014/2014_06/2014_06_513.pdf.
- 5 Lásd: <https://www.europarl.europa.eu/hungary/hu/ep-kepviselok/kepviselok-2019-2024.html>.
- 6 Lásd: <https://kormany.hu/a-kormany-tajjai>.
- 7 Lásd: <https://www.alkotmanybirosag.hu/a-jelenlegi-tagok>.
- 8 Lásd: <https://www.alkotmanybirosag.hu/a-korabbi-elnokok-es-tagok>.
- 9 Lásd pl.: DOJCSÁK Dalma (2017): Sophie Turenne (szerk.): Fair reflection of society in judicial systems – a comparative study (recenzió), *Állam- és Jogtudomány*, 2. sz., 114–117, 116, <https://jog.tk.hu/uploads/files/2017-02-recenzio-1.pdf>.
- 10 Lásd: <https://birosag.hu/birak-keresoje>.
- 11 BALOGH Lídia – SZONTAGH Veronika (2019): Társadalmi problémák Magyarországon (2010–2018), az MTA TK-hoz kapcsolódó publikációk tükrében. Háttéranyag az NKFIH által támogatott, „A magyar jogrendszer reakcióképessége 2010 és 2018 között” című (FK 129018 sz.) kutatáshoz, https://openarchive.tk.mta.hu/583/1/BALOGH-SZONTAGH_Tarsadalmi-problemak.pdf.
- 12 VÁRNAGY Réka – ILONCSKI Gabriella (2012): Üvegplafonok. Pártok lent és fent, *Politikatudományi Szemle*, 4. sz., 7–28.
- 13 KELEMEN Ida (2015): Női képviselők – női képviselet? *Politikatudományi Szemle*, 3. sz., 83–103.
- 14 TÓTH Adrienn – ILONCSKI Gabriella (2015): Pártok vagy választók? A női jelöltek esélye az egyéni választókerületekben, 1998–2010, *Politikatudományi Szemle*, 3. sz., 27–50.
- 15 MEHRING-Tóth Szilvia (2017): Képviselők és képviselők a helyi politikai elitben, *Politikatudományi Szemle* 3. sz., 81–100.
- 16 VÁRNAGY Réka (2013): *A nők (alul)reprezentáltsága a magyar Országgyűlésben*, <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/10828.pdf>.
- 17 VAJDA Adrienn (2019): Lehetséges-e a nők képviselete nők nélkül? Doktorri értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, <http://phd.lib.uni-corvinus.hu/1062/1/Vajda%20Adrienn.pdf>.
- 18 Lásd pl. ZORIGT Burtejin (2019): Jobb női politikusnak lenni az Európai Parlamentben, mint a magyar Országgyűlésben? *Qubit.hu*, május 13., <https://qubit.hu/2019/05/13/jobb-noi-politikusnak-lenni-az-europai-parlamentben-mint-a-magyar-orzagyulesben>.
- 19 21 Kutatóközpont (2021): *Nőügyek: Női vezetők aránya Európában és Magyarországon*, https://21kutatokozpont.hu/wp-content/uploads/2021/03/Nonapi-elemzes_2021.pdf.
- 20 KRISTÓF Luca (2015): A politikai elit, in: *A magyar politikai rendszer – negyedszázad után*, szerk. KÖRÖSÉNYI András (szerk.) Budapest, Osiris Kiadó, 59–83, <https://mek.oszk.hu/16000/16042/16042.pdf>.
- 21 BENE, Márton (2018). Post Shared, Vote Shared: Investigating the Link Between Facebook Performance and Electoral Success During the Hungarian General Election Campaign of 2014. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 95. évf., 2. sz., 363–380. <https://doi.org/10.1177/1077699018763309>.
- 22 Lásd pl. TÓTH Csaba Tibor (2019): Attól, hogy nők is kerülnek végre a kormányzatba, önmagában még semmi sem változik, *Mérce.hu*, december 4., <https://merce.hu/2019/12/04/attol-hogy-nok-is-kerulnek-veg-re-a-kormanyzatba-onmagaban-meg-semmi-sem-valtozik/>.
- 23 Nézőpont Intézet (2022): *Az újszerű és hagyománytisztelő államfő: Novák Katalin első 100 napja*, <https://nezopont.hu/az-ujszeru-es-hagyomanytisztelo-allamfo-novak-katalin-első-100-napja/>; *Aktív, közvetlen és autonóm: Az új köztársasági elnök első fél éve*, <https://nezopont.hu/wp-content/uploads/2022/11/Novak-Katalin-első-fel-eve.pdf>; *Az első számú nagykövet. Novák Katalin első éve (2023)* <https://nezopont.hu/wp-content/uploads/2023/05/Novak-Katalin-első-eve.pdf>.
- 24 Lásd: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2023/country/HU>.
- 25 World Economic Forum (2022): *Global Gender Gap Report 2023: Insight Report*, https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2023.pdf.
- 26 Lásd: <https://vtr.valasztas.hu/ogy2022/valasztasi-informaciok/valasztopolgarok-szama>.
- 27 Lásd: <https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/orszag.html>.
- 28 Lásd: <https://vokskabin.hu/>. Hasonló kezdeményezések pl. Németországban, Svájcban, Ausztriában is működnek.
- 29 BAGI Judit – BARLAI Melani – DECZKY Xénia – PETŐ Andrea: Kiket érdekel a férfiak és nők esélyegyenlősége Magyarországon? (A férfiakat)? Vokskabin, 4., https://www.vokskabin.hu/Downloadable/Analyses/FerfiakNok_Bagi_Barlai_Deczky_Peto.pdf.
- 30 Republikon Intézet (2020): *Nők a közéletben: részvétel, attitűdök, pártválasztás*, 2020. május, <http://republikon.hu/media/93863/republikon-nok-a-kozeletben.pdf>.
- 31 SZARKA Viktória – FARAGÓ Laura – KENGYEL Judith Gabriella (2022): A közéleti szexizmus elfogadásának háttere, in: KENGYEL Judith Gabriella – FARAGÓ Laura: *NEM egyenlő – Nemi alapú egyenlőtlenségek Magyarországon*, Budapest, Oriold és Társai Kiadó, 265–294.
- 32 NDI GOTV Kampány (2022): *Női célcsoport: A magyar nők körében végzett telefonos kutatás főbb eredményei*, 12., <https://www.atevalasztasod.hu/uploads/nok.pdf>

- 33 FÁBIÁN Zoltán (2014): „Törésvonalak, értékek és az identitás szerepe a magyar pártrendszer átalakulásában, 2000–2014” című, K 105445 számú OTKA kutatás.
- 34 ENYEDI Zsolt – FÁBIÁN Zoltán – TARDOS Róbert (2014): Pártok és szavazók, 2002–2014, *Társadalmi Riport*, 13. évf. 1. szám, 532–557, <https://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b344.pdf>.
- 35 SZABÓ Andrea – GERŐ Márton (2015): *Politikai tükör: Jelentés a magyar társadalom politikai gondolkodásmódjáról, politikai integráltságáról és részvételéről, 2015* (Az „Integrációs és dezintegrációs folyamatok a magyar társadalomban” című kutatás elsődleges jelentése), Budapest, MTA TK, 25, <https://mek.oszk.hu/16900/16979/16979.pdf>.
- 36 ENYEDI Zsolt – TARDOS Róbert (2018): A magyar választók társadalmi beágyazottsága és ideológiai tagoltsága, in: *Várakozások és valóságok. Parlamenti választás 2018*, szerk. BÖCSKEI Balázs – SZABÓ Andrea, Budapest, MTA TK PTI – Napvilág Kiadó, 43–77, 40–41.
- 37 SZABÓ Andrea – GERŐ Márton (2019): *A magyar társadalom és a politika, 2019. A magyar társadalom politikai gondolkodásmódja, politikai integráltsága és részvétele*, Budapest, MTA TK, 107, https://tk.hu/uploads/files/2019/mob_pol2019_online.pdf.
- 38 SZABÓ Andrea – OROSS Dániel – PAPHÁZI Viktor – POKORNYI Zsanett – SEBESTYÉN Annamária (2021): *A magyar társadalom politikai értékei, identitásmentés, 2020: A magyar társadalom politikai percepciója, értékrendszere, politikai gondolkodásmódja és részvétele 2020 decemberében*, Budapest, TK PTI, 87, https://tk.hu/uploads/files/2021/ertek_identit.pdf.
- 39 D. KOVÁCS Ildikó (2022): Szoros versenyt ígér a Závecz-kutatás, a fiatalok és a budapestiek kormányváltást akarnak, *24.hu*, március 29., <https://24.hu/belfold/2022/03/29/kormanyvaltas-fidesz-kormany-kozvelemeny-kutatas-zavecz-research/>.
- 40 Republikon Intézet (2023): A Fidesz megszavazók 20 éve. A Fidesz elkötelezett szavazóinak társadalmi háttere és szakpolitikai véleményei 2002 és 2021 között, 2023. április, http://republikon.hu/media/123057/Fidesz_magszavazok_final.pdf
- 41 VESZPRÉMI Attila (2017): Középiszkolás diákok politikai szocializációja – konferenciabeszámoló, *Új Pedagógiai Szemle*, 9–10. sz., <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/kozepiskolas-diakok-politikai-szocializacioja-konferenciabeszamolo>.
- 42 KADLÓT Tibor (2016): *Az Y-generáció politikai értékrendje Magyarországon és a régióban: A Millennial Dialogue nemzetközi ifjúságkutatás magyar eredményei regionális összehasonlításban*, Policy Solutions – FEPS, https://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzes/242/y_generacio_politikai_ertekrend.pdf.
- 43 SZABÓ Andrea (2019): *A magyar egyetemisták és főiskolások politikai integrációja 2019-ben*, Prága, Heinrich Böll Stiftung, http://www.aktiv fiatalok.hu/public/files/documents/magyar_ egyetemistak_2019.pdf.
- 44 BÍRÓ-NAGY András, SZABÓ Andrea (2021): *Magyar fiatalok 2021 – Elégedetlenség, polarizáció, EU-pártiság*, Budapest, Magyarország, Friedrich Ebert Alapítvány, <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/18607.pdf>
- 45 Lásd pl.: ZORIGT BURTEJIN (2021) Milyen reformok segítik a nők politikai képviseletét a nagyvilágban?, *Vox Populi*, április 13., <https://kozvelemeny.org/2021/04/13/milyen-reformok-segitik-a-nok-politikai-kepviseletet-a-nagyvilagban/>; Nemzetközi Fórum a nők politikai szerepvállalásának megerősítéséről. Beszámoló. Budapest, 2017. szeptember 7., <https://www.osce.org/files/f/ documents/4/6/366496.pdf>.
- 46 Utóbbihoz lásd pl.: NAGY Beáta – PAKSI Veronika (2014): A munka és a magánélet összehangolásának kérdései a magasan képzett nők körében, in: *A család vonzásában: Tanulmányok Pongrácz Tiborné tiszteletére*, szerk. Spéder Zsolt, Budapest, KSH Népszerűtudományi Kutatóintézet, 159–175, <https://www.demografia.hu/kiadvanyonline/index.php/demografuskonyvtar/article/view/2612>.
- 47 Erre külföldi példa: Lea SGIER – Barbara LUCAS (2011) Mediated Citizenship. Political Participation and Belonging of Elderly Women in Care Homes. Paper for presentation at the doctoral seminar of the Department of Political Science of the Central European University, <https://politicalscience.ceu.edu/sites/politicalscience.ceu.hu/files/attachment/basicpage/62/10-sgierlucasfeb2011.pdf>.
- 48 A rendszerváltás utáni időszak vonatkozásában lásd pl.: pl. MÁNDL Tibor (2015): Politikai gondolkodás, in: *A magyar politikai rendszer – negyedszázad után*, szerk. KÖRÖSÉNYI András (szerk.) Budapest, Osiris Kiadó, 13–34, <https://mek.oszk.hu/16000/16042/16042.pdf>.
- 49 Lásd: <http://polhist.hu/nok-a-kozeletben/>.
- 50 PETŐ Andrea (2003): *Napasszonyok és Holdkisasszonyok. A mai magyar konzervatív politizálás alakzata*, Budapest, Balassi Kiadó.
- 51 FÉLIX Anikó (2019): „Katalizátor voltam”: gender kérdések a (változó) szélsőjobboldalon: a magyarországi szélsőjobboldal elemzése a társadalmi nemek szempontjából (PhD disszertáció), Budapest, ELTE, <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/44522>.
- 52 ILONCSKI Gabriella (2014): Jó kormányzás és a nemek egyenlősége: Magyarországi helyzetjelentés, in: *A nőtlen évek ára: A nők helyzetének közpolitikai elemzése, 1989–2013*, szerk. JUHÁSZ Borbála, Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség, Budapest, 29–58, http://noierdek.hu/2/wp-content/uploads/2016/09/notlen.evek_ar_a_.pdf.
- 53 Lásd pl. JUHÁSZ, Borbála – PAP, Enikő (2018): *Backlash in gender equality and women’s and girls’ rights. Study*. European Parliament, Directorate-General for Internal Policies of the Union, <https://doi.org/10.2861/866870>; Conny ROGGEBAND – Andrea KRIZSÁN (2020): Democratic backsliding and the backlash against women’s rights: Understanding the current challenges for feminist politics. Background paper prepared for the Expert Group Meeting on the 25th anniversary of the Beijing Platform for Action, to inform the 64th Session of the Commission on the status of women. UN Women discussion paper series (No. 35), bit.ly/3WDJsil; FODOR, Éva (2022): *The Gender Regime of Anti-Liberal Hungary*, Cham, Palgrave Pivot; VIDA, Bianka (2022): Gender, Populism, and Illiberal Democracy: Opposition to Gender+ Equality in Hungary, in: *The Gendered Politics of Crises De-Democratization: Opposition to Gender Equality*, szerk. VIDA, Bianka, ECPR – Rowman & Littlefield, Lanham – Boulder – New York – London.
- 54 ILONCSKI, Gabriella – VAJDA, Adrienn (2019): Women’s Substantive Representation in Decline: The Case of Democratic Failure in Hungary. *Politics & Gender*, 15. évf. 2.sz., 240–261.
- 55 KSH (2021): *Nők és férfiak Magyarországon, 2019*, Budapest, KSH.
- 56 Elérhető: <https://adatbank.tarki.hu/>.
- 57 Elérhető: <https://kdk.tk.hu/kategoria/elerheto-gujtemenyek>.

A SZERZŐKRŐL

Balogh Lídia az ELTE Filozófiatudományi Doktori Iskolájában szerzett PhD-fokozatot. Tudományos munkatársként dolgozik a Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézetében (Jogelméleti, Jogszociológiai és Jogtörténeti Osztály). Kutatás területei: antidiszkrimináció, (nők és férfiak közötti) esélyegyenlőség, kisebbségi jogok és az etnikai kisebbsége védelme. Óraadó az ELTE Társadalomtudományi Karán (Politikai és Nemzetközi Tanulmányok Intézet). Résztvevője egy, az Európai Bizottság által fenntartott, antidiszkriminációs és esélyegyenlőségi szakértőkből álló hálózatnak (European Network of Legal Experts in Gender Equality and Non-discrimination). A 2000-es évek közepe óta járul hozzá emberi jogi szervezetek, női civil szervezetek és romajogi szervezetek munkájához.

Juhász Borbála az ELTE angol-történelem szakán diplomázott 1992-ben, majd a CEU-n szerzett mesterdiplomát összehasonlító történelemből 1998-ban. Szakmai pályafutása alatt dolgozott tanárként gimnáziumokban és főiskolán, az egyenlő esélyek politikájáért felelős vezető köztitviselőként az Egyenlő Esélyek Titkárságán, és a Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség nemek egyenlősége szakértőjeként is. Az Európai Női Lobbi volt alelnöke, a Magyar Női Érdekvégyesítő Szövetség volt elnöke. Kutatási területei közé tartozik a nőtörténelem, a nők a politikában témakör, a gender-ellenes visszalépés kutatása, a prostitúció és az emberkereskedelem ügye. Az Európai Bizottság és a Belügyminisztérium Emberkereskedelem Ellenés Civil Kerekasztalainak tagja. Jelenleg pedagógusként dolgozik a gyermekvédelemben.

IMPRESSZUM

Friedrich-Ebert-Stiftung

Kiadó:

A Friedrich-Ebert-Stiftung Budapesti Irodája
1054 Budapest | Fővám tér 2–3.

Tel.: +36-1-461-60-11 | Fax: +36-1-461-60-18

budapest@fes.de

<https://budapest.fes.de/hu/>

Projektkoordinátor:

Malomvölgyi Csilla

Olvasószerkesztő:

Szécsi Katalin

Infografikus:

Elekes Réka

Tördelés:

Wellcom Grafikai Stúdió

A Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) által megjelentett és a honlapján található bármely anyagot tilos kereskedelmi forgalomba helyezni, megjelentetni a FES előzetes írásbeli engedélye nélkül.

KERESIK-E EGYÁLTALÁN A NŐT? NŐK ÉS POLITIKA MAGYARORSZÁGON (KUTATÁSI ÖTLETEK)

A nők alacsony politikai részvétele kapcsán érdemes lenne a magyarországi pártok által alkalmazott nemi kvótákat vizsgálni, illetve a nők megjelenését a nyílt politikai aktivizmusban. A nők politikai szerepvállalását nehezítő tényezőket is fontos lenne kutatni – ilyen többek között a munka-magánélet összeegyeztethetősége, vagy a politikusnőket érő zaklatások jelensége.

A női választók kapcsán izgalmas kutatási témát jelenthetne az egyes pártok kommunikációjának vizsgálata, de fontos lenne a nők különböző csoportjainak politikai nézeteiről is több információt gyűjteni.

Érdemes a rendelkezésre álló adatokat felkeresni és felhasználni. Ilyen adatforrás lehet a European Social Survey, a European Values Study, a KSH adatbázisa, a TÁRKI Adatbankja vagy az Eötvös Loránd Kutatóhálózat tagjaként működő (korábban az MTA-hoz tartozó) Társadalomtudományi Kutatóközpont repozitóriuma.

További információk:
<https://budapest.fes.de/hu/>